

1968, 13. srpen, Praha. - František Kriegel a Zdeněk Mlynář předsednictvu ústředního výboru KSČ. Zpráva o vzniku a činnosti K 231 a návrhy na politická opatření.

K 231

Prozatímní výbor K 231 se ustavil na shromáždění na Slovanském ostrově v Praze 31. března t.r. Dne 23. dubna podal ministerstvu vnitra žádost o schválení stanov. Ministerstvo vnitra zavedlo k žádosti řízení, jehož výsledkem bylo jednání s přípravným výborem K 231 17.6., v němž byly sděleny výhrady z hlediska platných předpisů a respektování práv přizvaných účastníků řízení. Šlo jednak o otázku posláni organizace a její politický charakter, o podmínky členství, které umožňovaly organizovat každého odsouzeného, a konečně o rozsah územní působnosti organizace.

Po tomto jednání přípravný výbor K 231 předložil novou variantu stanov 27. června t.r. V této variantě došlo k podstatnějším změnám v návrhu stanov, a proto byla jejich opravená verze znovu zaslána k připomínkovému řízení.

Při jednání 25. července t.r. se ukázalo, že posláni K 231 doznalo kvalitativních změn, vycházejících ze skutečnosti, že již byl vydán zákon o soudní rehabilitaci, čímž byl splněn jeden z hlavních cílů stanov zamýšlené organizace, a že tedy zbývá k řešení problematika poradenská a sociální. Představitelé přípravného výboru zdůrazňovali, že jim jde o obsah cílů a jsou ochotni upustit od dosavadní formy a uvažovat o jiné variantě, neboť nesledují podle jejich prohlášení cíle politické, ale především otázky spojené s prosazováním zájmů osob, které byly nezákonně postiženy. V této době došlo také k dalším jednáním, zejména s předsedou vlády s. ing. O. Černíkem a místopředsedou prof. dr. P. Colotkou.

Podle současných představ představitelů přípravného výboru K 231 by měly [být] při ministerstvu práce a sociálních věcí, při KNV (pokud budou) a při ONV zřízeny zvláštní útvary pro řešení rehabilitace a resocializace postižených osob, a to výhradně z členů K 231. Tito zástupci dále žádají, aby při ministerstvu práce a sociálních věcí byl zřízen aktiv nebo komise složená v podstatě z dnešního předsednictva ÚV K 231. Podobné aktivity by měly být i na úrovni krajů a okresů. Pokud jde o okresy, aktivity by tvořily přípravné okresní výbory K 231 a pole jejich působnosti by se týkalo všech jeho členů v rámci okresu.

V dalších rozhovorech vyslovili názor, že v rámci okresů by měla působit dnešní členská základna ve formě samostatných právních subjektů. Požadavek právní subjektivity mimo jiné zdůvodňují i možností disponovat autonomně s různými dary a prostředky, a to i z ciziny, na podporu svých členů.

I. Ministerstvo práce a sociálních věcí připravilo ve smyslu usnesení předsednictva vlády z 25. července t.r. »Nástin předběžných zásad opatření pro dokončení společenské a sociální integrace osob rehabilitovaných na základě zákona č. 82 o soudní rehabilitaci«. Nástin těchto zásad má k dispozici i přípravný výbor K 231.

Z požadavků a námětů přípravného výboru K 231 je patrné:

1. Chtějí zachovat a legalizovat jinou formou na úrovni okresů existenci zamýšlené organizace (monopolní postavení v rámci aktivů při ONV, právní subjektivitu). Tato představa ve svém důsledku ukazuje nadbytečnost takových organismů vzhledem k tomu, že tyto úkoly mohou plně zabezpečovat útvary při národních výborech a jejich poradní aktiv. Přijetí této koncepce by nevyklučovalo možnost případného dalšího zastřešení takových okresních subjektů do celostátní organizace, což by prakticky vedlo k anulování cíle sledovaného v předchozích jednáních.

2. Dosavadní právní předpisy nedovolují u národních výborů takovéto aktivity vybavené právní subjektivitou zřizovat ani jejich zřízení národním výborům uložit. Národní výbory si mohou takové aktivity zřizovat, ovšem bez právní subjektivity.

3. Řešení požadované přípravným výborem K 231 znamená vyslovenou preferenci jejich stoupenců a neřeší tedy komplexně možnost rovnocenné účasti jiných legálních organizací, např. KSČ, ROH, SPB, obhajujících oprávněné zájmy svých členů, jakož i dalších občanů, na které se vztahuje nárok na rehabilitaci. Nelze přehlédnout ani okolnost, že K 231 podle návrhů stanov by mohl uskutečňovat své záměry pouze v českých krajích, protože na Slovensku neexistuje.

4. Problémy jsou i v tom, že realizací navrhovaného opatření by byla dotčena i pravomoc národních výborů, pokud jde o zřizování útvarů, komisí a aktivů, jakož i přijímání pracovníků do národních výborů.

II. Ústřední výbor Národní fronty společně s SPB jako druhou alternativu řešení navrhuje vytvoření systému rehabilitačních poraden a komisí v ústředí, krajích a okresech, jejichž členy by vedle příslušníků SPB a dalších organizací, které sledují ve svém programu rehabilitaci, byli i zástupci K 231.

V případě přijetí návrhu Národní fronty a SPB je možno očekávat, že K 231 bude dále trvat na legalizaci, byť by jeho poslání bylo zúženo o problémy, které přísluší dosavadním orgánům státní správy a soudům a při jejichž řešení by iniciativně pomáhaly rehabilitační komise a poradny při SPB. Kladem této alternativy však je, že SPB působí celostátně a realizace návrhu by se nedotkla zákona o národních výborech, především však, že umožňuje získat pro řešení těchto úkolů širší společenskou podporu a tím i autoritu.

Závěry:

Z uvedených námětů na řešení lze přijmout různé varianty a vzájemně je případně kombinovat.

Varianta první:

Přijmout návrh podle nástinu ministerstva práce a sociálních věcí, sledujícího zásady opatření k dokončení společenské a sociální integrace osob rehabilitovaných na základě zákona o soudní rehabilitaci.

Zásady vycházejí z úvahy, že

1. a) v ministerstvu práce a sociálních věcí by byl ustaven zvláštní útvar pro dokončení společenské a sociální integrace osob, na které se vztahuje zákon č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, a jejich rodinných příslušníků. Tento útvar by zabezpečoval koordinaci a metodické řízení činnosti na tomto úseku. Útvar by byl vybudován i z osob, na které se vztahuje zákon č. 82 po dohodě s vedením MPSV;

b) jako poradní orgán pro tuto činnost by byla ustavena při MPSV komise složená z významných představitelů osob, na které se vztahuje zákon č. 82/68 Sb., popřípadě doplněná o zástupce některých ústředních státních orgánů podle problematiky řešených otázek;

2. a) v odborech sociálního zabezpečení krajských národních výborů, okresních národních výborů a národních výborů jim na roveň postavených by byly zřízeny specializované útvary pro dokončení společenské a sociální integrace osob, na které se vztahuje zákon č. 82/68 Sb.;

b) k zabezpečení účasti občanů, hlubšímu poznání potřeb a zájmů osob, kterých se týká soudní rehabilitace, a k řešení otázek vyžadujících všestranné posouzení by byly zřízeny u národních výborů (ve smyslu § 65 zákona č. 69/67 Sb., o národních výborech) pracovní komise pro dokončení společenské a sociální integrace osob, na které se vztahuje zákon č. 82/68 Sb., složené z představitelů těchto osob a zástupců národních výborů.

Při řešení otázek uvedených v bodě 2, pokud se týká okresů, počítat s nejširší spoluprací občanů, na které se vztahuje zákon č. 82/68 Sb.

Variantu první je možno koncipovat po strukturální stránce také v tomto smyslu, že na úrovni okresů a krajů by uvedené pracovní útvary, pracovní komise a forma součinnosti dotčených osob při řešení problémů nebyla propojena do systému odborů sociálního zabezpečení krajských a okresních národních výborů, nýbrž byla by institucionalizována jako vertikálně řízené útvary ministerstva práce a sociálních věcí vysunuté do krajů a okresů. Tato verze by umožňovala lépe zabezpečovat jednotnost provádění rehabilitační problematiky a její koordinaci s celostátními centrálními záměry.

Varianta druhá:

Opatření zamýšlená ve variantě první po linii orgánů ministerstva práce a sociálních věcí, případně krajských a okresních národních výborů, ve směru řešení otázek příslušejících orgánům státní správy, ale kombinovat, pokud jde o aktiv osob, na které se vztahuje zákon č. 82/68 Sb. a pokud

jde o funkci kolektivního společenského, kontrolního a iniciativního orgánu návrhem vyjádřeným ústředním výborem Národní fronty a ústředním výborem Svazu protifašistických bojovníků.

Z hlediska otázky další existence K 231 je významnou okolností, zda jeho představitelé přijmou druhou variantu, která předpokládá jejich integraci do širšího rámce rehabilitačních komisí SPB. Pokud by se tak nestalo, neřeší přijetí druhé varianty sice účelový problém K 231, přesto však umožňuje zabezpečit daleko širší pojetí celé problematiky rehabilitace a resocializace osob, na něž se vztahuje zkon č. 82/68 Sb., a tím do jisté míry i omezení možného vlivu K 231.

Doporučuje se kombinovat obě varianty a po státní linii zřídit vertikálně navrhovaná pracoviště u orgánů práce a sociálních věcí, a po linii společenské realizovat návrh NF a SPB. Vzájemné vztahy mezi oběma institucemi bude potřeba ještě zpřesnit. Celková řešení po obou liniích realizovat dohodou s představiteli K 231 tak, aby výsledkem dohody bylo stažení žádosti o registraci K 231 jako celostátní organizace a jasně vyjádřený závazek o formách i cílech další práce dosavadních členů této organizace.

SÚA, AÚV KSČ, f. 07/15, sv. 9, a.j. 89, 13.8.1968. - Cyklostyl A 4, 5 s.